

FİLTRESİZ

Sanat ve Edebiyat Dergisi

Sayı:6 /MART-NİSAN 2023

FİLTRESİZ DERGİ

T
İ
R
A
N
L
A
R

KÜNYE

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Hasan Hüseyin ÜLKER

YAYIN KURULU

Aylin TAMAKAN NERGİZ

Hasan Hüseyin ÜLKER

Murat KOÇHAN

EDİTÖR

Aylin TAMAKAN NERGİZ

KAPAK TASARIM

Şirvan ÖNLÜ

MİZANPAJ

Aylin TAMAKAN NERGİZ

İLETİŞİM

filtresizdergi@gmail.com

ESERLERİNİZ İÇİN

filtresizeditor@gmail.com

REKLAM VE İŞBİRLİĞİ İÇİN filtresizdergi@gmail.com

**8 MART
DÜNYA EMEKÇİ KADINLAR GÜNÜ
KUTLU OLSUN**

- 5** **Büyük Adamlar ve Faturaları**
Hasan Hüseyin Ülker
- 7** **Pike**
Feyza Menteş
- 8** **Yine**
Derya Cesur
- 9** **Bir Şişe Şiir**
R' Ulaş Karakuş
- 10** **Öteki**
Füsun Uzunoğlu
- 13** **Yaşam Evi**
Bengül Alkan
- 16** **Kısa Öykünün Asil Kızı**
Katherine Mansfield
Arif Mahmut Koçak
- 25** **Şiirlerimdeki Sevdam**
Ayhan Sarı
- 27** **His Yığını, Kırmızı Kadın**
Zeynep Akkaptan
- 28** **Günlük Mesai**
Ahmet Türkoğlu
- 31** **Girdap**
Erbil Boztepe

“Unutma!” diye başlamak istedim. Bu yaşananları unutma! Gördüklerini, sana karşı yapılanları, sen el uzat diye beklerken yüzüne gülen sözde yetkilileri, sen bağırırken sesini duymayanları unutma! Sonra hatırladım biz çabuk unutan bir halkız. Unutkanlık sanki bize bırakılan bir miras, daha doğrusu bir lanet.

İnsan başına gelenleri unutmamalı. Ama biz 99 depremini unuttuk, bizden alınan deprem vergilerini unuttuk, hatırladık ama başımıza yeni bir deprem gelince bu sefer sorduk cevabı çoğumuz yeniden unuttuk ya da boş verdik. Seçime giderken sandık başında yapılanları, çuval çuval basılan sahte pusulaları unuttuk. Çuvalda çocuğunun cenazesini taşıyan babayı unuttuk. Şimdi bu yazıyı yazarken kim bilir neler yazmayı unutacağım.

On şehir enkaz altında kalmış ancak gözlerini açmayan, yönetenden hesap sormayan, hesap sormak yerine övgüler düzmeye devam eden bu insanların görmesi

gereken şeyleri ne zaman görecekler ve kendilerini kurtaracaklar bilinmez. Ama hepimiz onlarla yerle bir oluyoruz bu biliniyor.

Bu bir kader planı değil. Bu bir katliam ve hesap vermesi gereken, istifa etmesi gereken sorumlular bırakın istifayı ya da sorumluluk almayı, yüzleri bile kızarmadan insan içine çıkıp para dağıtıyorlar. Kendi yapmadıkları yardımları yapanlara engel oluyor, kendi siyasi parti reklamlarını yerleştirip giden malı yağma ediyorlar. Bir de üstüne gönüllüleri düşman ilan edip deftere yazıyorlar utanmadan, vakti geldiğinde hesap sormak için. Hiçbir tedbir almamış, aldıkları deprem vergilerini bunun dışında her şey için kullanmış, depremde yıkılacağı kesin binalara engel olmamış ve sorumluluğu içinde oturanlara bırakmış, her şeyde olduğu gibi kendini mağdur göstermiş bir yönetimden artık ne bekleyebiliriz. Tüm bunlar bir halka düşmanlıktan başka nasıl açıklanabilir.

Bu bir kader değil. Bu bir katliam.

Kendilerini aklamak için enkaz altından çıkarılmış çocukları soğukta montsuz şekilde konuşmasını görsel olarak kullanan, o çocukların hisleriyle zerre olsun ilgilenmeyen bir yönetici bu halkı kandırmaktan başka ne yapabilir ki? Peki tüm bunlar ve yazmayı unuttuğum birçok şey dahil olduğunda hesap soracağız demekten başka ne yapılabilir. Tüm bunların karşısında ne yapacağız, unutmamak adına ne yapacağız?

Hasan Hüseyin Ülker

BÜYÜK ADAMLAR VE FATURALARI

“ Kitapların her sayfasında bir zafer yazılı
Ama pişiren kim zafer aşını ... ”

Soruyorum!

"İstemiyorum" diyebiliyor musun? Korkusuzca, başıma bir şey gelir mi tedirginliği olmadan tepkini verebiliyor musun? Evet sokağa çıkmak, şikâyet etmek, eleştirmek, hayır diyebilmek, istemiyorum diyebilmek senin en doğal hakkın ancak tarih boyunca her zaman bir sarayda oturup halkının üzerinden geçinen ve şikâyet etmeye, eleştirilmeye gelince şiddet kullanmaktan çekinmeyen krallar, yöneticiler hep oldu. Sadece krallar değil elinde biraz yetki olan bir otorite sahibi olan güç devşirmiş kişiler aynı zulmü halklara yapmışlardır. Yunan mitolojisinden, orta çağ anlatılarına tiranlaşan güç sahipleri sadece kendi halklarını değil, menfaatleri için diğer ülke devletlerini ve halklarını da sömürmüştür. Buna karşı boyun eğen birçok toplum olsa da söyleyecek sözü olan karşı gelen kişiler ve onu takip eden halklarda olmuştur. İsyancılar her zaman tarih sahnesinde boy göstermiş her zaman yerini almıştır. İşte bu yüzden bugün Tiranların saldırdığı korkuyu baskıyı değil onlara karşı dik durmuş mücadele etmiş insanları konuşuyoruz. Çünkü artık tarihi kazananlar yazmıyor.

"Yedi kapılı Teb şehrini kuran kim?

Kitaplar yalnızca kralların adını yazıyor

Yoksa krallar mı taşıdı kayaları? «

Böyle başlamış Brecht, okumuş bir işçi soruyor şiirinde. Çünkü artık birileri tarafından kandırılmıyoruz. En azından araştırabiliyoruz. Bir telefon yaşanan tüm gerçekleri bütün bir ülkeye hatta dünyaya duyurmamıza yetiyor. Bu yüzden artık çok daha rahat sorabiliyoruz

"Yok muydu saraylardan başka oturacak yer

Dillere destan olmuş koca Bizans'ta"

“

Saraylar konusunda bazı şeylerin değişmediğini kabul etmekte fayda var. Saraylar inşa etmek bir güç ifade eden simge haline gelmiş. Dünden bugüne hep o sarayları yaptıranlar konuşulmuş fakat o sarayları kim yapmış, kim emek vermiş hiç konuşulmamış. Tüm dünyaya kurallarının gücünü göstermek için alın teri döken işçiler acaba nasıl bir evde oturuyorlardı.

"Genç İskender Hindistan 'ı zapt etti bir başına mı?"

Çoğu zaman bir arada ne kadar güçlü olduğumuzun farkına varamayız. Mutlaka başımızda bir lider olsun isteriz. Sonra kendi ellerimizle tüm haklarını bizim verdiğimiz liderler bunları bize karşı kullanır. Halbuki ki onu oraya getiren bizlerdik çabuk unuttu. Unutmakla kalmadı zulmetti, sömürdü. Okumuş bir işçi sormaya devam ediyor.

"Kitapların her sayfasında bir zafer yazılı"

Ama pişiren kim zafer aşını «

Sorulacak çok soru alınacak çok cevap var elbette ancak ya sorular cevapsız kalıyor ya da cevaplayan kendisine göre değiştirip öyle yanıt veriyor. Brecht'ten başka bir alıntı olan tahterevallî geldi aklıma. Bu gördüğümüz bir tahterevallî bir ucunda yükselmek için bir ucunun aşağıda kalması gerekiyor. Aşağıda bir kalabalık olması gerekli ki yukarıdaki orada sağlam oturabilsin. Tahterevallinin aşağısında oturanların bilmesi gereken tek bir şey var. Biz burada olduğumuz sürece o orada olacaktır. Biz olmazsak o olamaz. İşte bu yüzden onun yukarıda yaptığı hiçbir şey için ona minnettar olmamız gerekmez. Aksine çıkardığımız gibi indirmesini de biliriz. Güç kimde iktidarı elinde bulunduranda mı yoksa bir arada olan bir toplum mu?

”

Feyza Menteş

PIKE

Bir daha hiç görmedim. Bir daha hiç tanışmadım. İlk günkü gibi yanlarından geçtim ve gittim. İlk günkü gibi ne değerler yükledim ne de vuruldum. İlk günkü gibi yabancıydım. “Merhaba,” ve “görüşmek üzere.” Bir daha asla görüşmeyecektim. Güzel yalanlar söylerim. Yalanlar bazen iyidir, bazen zırh. Bazen yeni bir dünyanın sahibi olduğunu hissettirir insana yalan söylemek. İcatlar çıkartır. Yeni düşler kurdurur. Zihinde oluşan her ilk ve yeni düş faydalıdır. Faydalı yalanlarla ne kadar güzel işkenceler edebileceğinizi de anlatmak isterdim ama gerek yok, benim ilk ve yeni düşüncem gitmekti. Eyleme geçmemiş bir düş. Gitmek bir zırhtı. İyi bir zırhın sahibiydim artık. Dünya kayıp ve nedensizken gitmek üzerine kurgularım bir kurtuluştı. Gittim ve kurtuldum. Sonra büyüdükçe endişelenmeyen bir kadın oldum. Hayatta etkileneceğim birçok şey vardı ve hiçbiri hakkında tereddüt etmedim. Günlere kolayca küsmedim, çünkü yaşarken endişelenmeyi bıraktım. Bir daha hiç üzülmedim. Yedi yirmi dört kapalı penceremi açtım ve güneşle ısındı karanlık odam. Balkona dağınık çıkmıyorum artık. Mahalle yanarken saçımı da taramıyorum. Meczip sanılmıyorum. Kısacası ciddileşmiyorum. Çünkü kafatasım kırıldı. Kırık bir kafayla da matize bağlamıyorum uykusuzluğumu. Bir neden aramıyorum kendime. İlk günkü gibi arınmış hissediyorum ruhumu. . Sanırım, insanlık arasından aka aka sonunda yok oldum.

Bir damlamı, bir damlamla etimi ve ruhumu feda etmiyorum bir hebayı onarmak için. Bazı kelimeler vardı, tıbben gerekli değildi ve unuttum, eskiden çok inandırdım. Hatta o kelimelerle hayatta kaldığımı düşünürdüm, “seni seviyorum,” şimdi çocukluğuma veriyorum. Annem hep öyle yapardı. Ortada bir hata varsa bunu çocukluğuma verirdi. Kötü şeyler düşündüm, kötü planlar yaptım ve hepsi geçti. O an öğrendim, kelimeleri kazımanın bir anlamının olmadığını, “hep acı çek, hep büyü,” dediler, tamam, dedim. Olgunlaştım mı diye baktılar arada bana, orta parmağımı salladım. Ders aldın mı, dediler, onlarla birlikte her şeyi boş geçtim. Aslında severek işlediğim günahların reçetesini tutuyorlardı insanlar. Allah’ım, gırtlaklayacağım melaikelerini, diye konuşurdum yumruğumun içindeki yorganı sıkarken. Artık kızmıyorum. Yarın siktir olup gittiğimde bu yaşadıklarımın bir anlamı olmayacak. Doğruyu doğruyla severken, kırılan şeyleri un ufak etmenin cezasının feci olduğunu hatırlayın ve tokatlayın bu hayatı, hayatın içindeki çenebazları. Çünkü hayat ve onu yanlış yönetenler bunu hak ediyor, tokatlandıktan sonra şaplak yemeyi. Kışında akli olanın kışına vurmaya. Hayat bunu emrediyor bir yerden sonra. Yaşamayı ufak tefek sıyrıklarla atlattım. Buradan çıkacağım, dünya adındaki kapsülün içinden ayrılacağım ve ilk cehennem yutacak beni.

Derya Cesur

YİNE

8

Aileydi,

koruyandı, sarıp sarmalayandı.

Kışın ayazından, yazın sıcağından

çekip alandı.

Taze demlenmiş çaydı.

Sohbetti.

Günaydı, iyi gecelerdi.

Gidip gidip geri dönülendi,

güvendi ev.

Sarsıntı büyük olunca sözün uzununu da
yıkılıyor binalar gibi.

Öyle olunca

belirtisiz nesnelere enkazında can veriyor
özneler.

Noktalar virgüllere karışıyor,

devriliyor cümleler.

Geriye bir tek yüklem kalıyor;

ezik, yaralı.

Kimi çıplak ve yalnız;

kırık dökük sıfatlara sarılı.

Anneydi, babaydı, kardeşti ev;

cellat oldu.

Fetvayı veren diller 'sus'tu, pus oldu

Failini soranlar

en beter düşman oldu.

İşte böyle bir hâl.

Özneler öldü,

sıfatlar göçtü,

yüklemler ağır yaralı.

İlk değil, tuhaf değil, anlaması güç değil;

hep olan,

yine oldu.

R'Ulaş Karkuş BİR ŞİŞE ŞİİR

içime çöken metropol sıkıntısı

dallanırken buralara düştüm ben

içim bir obruk derinliği

ne büyük bir boşluk: çık çıkabilirsen!

yüzümün mayısıyla yonttuğum çizgilerim

asi bir cuntanın sabahından kalma.

boğazım patlayana dek tutturduğum

sloganlarım şahit;

yumruklarım

kendimi aradığım zifiri odalar

ve kendimi yonttuğum gün ışığı...

içim bir s'ağırlık zamanı

ne sığ bir boşluk: konuş duyurabilirsen!

promete'den çalınma ateş bilgisiyle

kendimi tanıdığım güne şiirler okudum

aristo'nun ruhuna büründüm.

çığrından çıkmakta dünya oluk oluk

betona gömülüyor derelerim bu çağda

ödüm kopuyor şu ayva rengine kandiğim
güzden

ince ince derimi yolan sağanaktan.

konamam daha içimdeki çölden başka
yere...

-bu gece bir şişe şiir yeter mi tanırım.

Fusun Uzunoğlu

ÖTEKİ

Böyle bitsin istememişti. Ama hayat işte. Herşey istediğın gibi olmuyor. O gece bir şeyler olacağını anlamıştı zaten. Arif'in yerinde hayatı boşverip kafayı çektiğı bir zaman da değildi. Bir duygu, bir klik, altıncı his gibi bir şey. Yanılmamıştı.

O tutkulu gecenin sabahında uyandığında adam yanında yoktu, çoktan gitmişti. Darmadağın yatağın içinde biraz dönüp durdu, pencereden gelen gün ışığına gözlerini kısarak baktı, rüzgarda sallanan perdeyi kenara çekti, yastığını birkaç el hareketiyle düzeltti, yutkundu, hayatını şöyle bir düşündü. Yaşanmışlıklar film şeridi gibi geçti gitti önünden. Anıların buruk tadı kalmıştı şimdi.

Sabah sabah sigara çekti canı. Uzandı, yaktı bir tane. Tekrar görür müyüm onu acaba diye düşündü, sersem sepelek kalktı yataktan. "Dün gece ne oldu bana anam" diye geçirdi içinden. "Ne yaptığımı bile hatırlamıyorum." Dünkü gibi kimseye çarpılmamıştı. Bir kırılma, bir dönüm noktası, katarsis yaşanmıştı o gece. Dün yine müşteri tavlama çıkışlardı kızlarla. Gecenin soğuşunda sokak lambalarının altında arabaları kesip dapdaracık mini etekler ve parlak topuklu ayakkabılarla piyasa yapmaya başlamışlardı. İçlerinden bir iki tanesi, duran arabalara atlayıp karanlıkta kaybolmuştu. Kendisine piyango vurmamıştı. Titreyerek peluş şalına sarındı,

çantasından küçük bir ayna çıkarıp rujunu tazeledi, biraz daha dururum, olmazsa çekip giderim dedi.

O sırada gördü onu. Aslında düzgün birine benziyordu, arabasını karşı kaldırıma park etmiş, bakınıyordu. Belki iş çıkar diye düşündü, el salladı. Adam etrafına şöyle bir bakınıp çıktı geldi. Birinden saklanır gibi.

"Ne dolanıyorsun gecenin bu saatinde? Hangi işin peşindesin?" Hangi işin peşinde olduğu belliydi zaten de, dalgasını geçiyordu. Adam gençti, elbisesi temiz, ayakkabıları yeniydi. Buralara pek düşmez bunlar diye düşündü. "Boş musun" dedi adam. "Boşum ne olmuş?" "Biraz takılalım mı beraber?" "Ne takılması anam? Böyle olmaz bu işler. Senin derdin ne?"

Gecenin bu saatinde bu soğukta sohbet edecek zaman mıydı. Alışık olduğu müşterilere benzemiyordu adam ama ilgisini çekmişti. Biraz deşmek istedi. "Takılalım madem. Anlat bakalım derdin neymiş." Birçok müşterinin dertlerini dinlemişti şimdiya kadar. Neler neler anlatmışlardı. Karılarının, patronlarının bilmediğı neler paylaşmışlardı dört duvar arasında. Hele biraz da içtiler mi iyice dökülüyorlardı. O kadar hikayeyi sindirmek için de yüreğın harbiden sağlam olacaktı. Bu da işte öyle bir "extra" servis bekliyor gibiydi.

“Seni sokaklara iten ne? Bu pespaye hayatı yaşamana sebep?”

“Vay vay vay. Soruları sen mi soruyorsun?”

“İşte öylesine... Aslında merak ettim gerçekten. Normal bir hayat yaşamak varken...”

“Normal bir adam çıkar mı benden? Denedim. Tutmadı işte. Her girdiğin işte, her ortamda öteki oluyorsun. Ancak kendin gibilerin arasında barınıyorsun. Yoksa nefes alamıyorsun. Allahın cezası ellerinden, ayaklarından, duruşundan anlaşılıyor. Rahat vermiyorlar. Sonunda geliyorsun gecenin bir vaktinde ayaza duruyorsun. Eee? Yetti mi?”

“Büyük saçmalık var bu işin içinde. Zaten ne yapsan aslı gibi olmuyorsun. Travesti. Adı üstünde. Ancak taklit oluyor. Gerçek kadınlar senden nefret ediyor, erkeklerini ellerinden alıyorsun. Erkekler de seninle beraber olmak istiyor, karılarıyla yaşayamadıklarını seninle yaşıyorlar. Ben sürekli gizlenmektense istediğim gibi olmayı seçtim. Bedelini de ödüyorum. Ama hayatta sana seks işçiliği dışında yer açmayan ahlak bekçileri seni bu iş nedeniyle dışlıyor, karalıyor. Bu iki yüzlülüğe ne dersin?” Acıyla adama baktı. Uzun zamandır kimseye söylemediği, kendi aklına bile getirmedeği sözler dökülmüştü dudaklarından. Konuşurken laf lafı açmış, yürüyerek sahile gelmişlerdi. Bir kayaya ilişti. Bir sigara çıkarıp yaktı.

Sessizlik içinde durmuş Konuşurken laf lafı açmış, yürüyerek sahile gelmişlerdi. Bir kayaya ilişti. Bir sigara çıkarıp yaktı. Sessizlik içinde durmuş kalmıştı ikisi de. Neye niyet neye kismet diye düşündü sigarasının dumanına bakarken. Bu sefer de kendisini konuşuran biri çıkmıştı. Adama baktı. Çakıl taşlarında adımlarının çıkardığı sesler dalgalara karışıyor, silueti karanlık bir gölge gibi ayın yansımaları örtüyordu. Adam bir süre öylece durdu. Sonra “Hadi”, dedi. “Sana gidelim.”

“Bir şartla. Senin hikayeni dinlerim.” Başını salladı adam. Yine konuşmadı. Bu durgunluk, esrarengizlik bakalım nereye kadar sürecekti.

Dar yollardan geçip eski bir apartmanın bakımsız merdivenlerini çıktılar. Ahşap bir kapının önüne geldiler. Bir omuz vursan açılacak gibi, boyaları dökülmüş, kilidi bir çevirmede açılan bir kapı. Bu kadar korunaksızlık, bakımsızlık irkiltti adamı. Ama öbürü hemen soyunup dökünüp odadaki yatağa attı kendini. “Dolaptan içecek bir şey koy kendine.” Adam cam büfeden iki tane kadeh çıkardı, şarap doldurdu, uzattı. Bir yudum aldı, etrafına bakındı. Eski eşyalarla döşenmiş basit bir ev. Büfenin üzerinde anne babasıyla çekilmiş çocukluk resmi, eski bir köstekli saat, köşedeki sehpa birkaç dergi, bir de kumaşı sararmış abajur. Tuhaf bir şekilde bu sözde kadının içtenliğiyle sarmalanmıştı.

Onun içindeki çocuğu yakalamış, erkek bedenindeki duygusallığa kendini bırakmış, insan olmanın başka bir yönüne, kendisine benzemeyeni kabullenme yetisine direnememişti. O anda “öteki” artık görünüşünden, cinselliğinden soyutlanmış, farklı bir boyutta algılanır olmuştu.

Bu gece alışılmadık bir gece olacaktı. Adam yavaş yavaş, alçak bir sesle konuşmaya başladı. Anlatmak istiyordu. Sanki uzaklara dalmış, derinlere gömdüğü bir çok anıyı avuçlarında yakalamış gibiydi. Bir erkekle olmaya direnişini, içinde dolaşan kelebekleri, ailesini, yaşantısını, sırlarını, aşklarını, gittiği yerleri, kaçışını, tekrar tekrar dönüşünü anlattı, anlattı, anlattı. Bir gecede. Hayatını gözden geçirme, anlama, konuşma, ağlama, kahkahayla gülme, sarılma, şefkat, korku, sessizlik, haykırış, binlerce karışık duygu ve binlerce renk birbirine karışmış, odanın içinde çığlık çığığa fırtınalar koparıyordu. Aydınlık ve karanlık iç içe salınıyordu. Bu çılgınlık içinde sabahladı ikisi de.

Sonra yorgun, gözleri kapanırken tutkuyla birbirlerine bıraktılar kendilerini. Bir başlangıç mıydı, bir bitiş miydi bilemeden.

Bengül Alkan

YAŞAM EVİ

13

Çok yorgunum çok da yaşlı. Böyle giderse kısa zaman içinde göçüp giderim bu diyardan. Kendimi düşünüyorsam ne olayım tüm derdim sevdiklerimin huzuru. Ne zamandır hissediyorum zaten. Yılların tecrübesi, olsun o kadar! Yakında çıkar kokusu, dolanıp duruyorlar etrafımızda. Aslında bugün kendimi epey iyi hissediyorum. Hafiften esen rüzgâr yapraklarımı serinletiyor. Geçen gece neydi o, gök delindi resmen! Sırılsıklam ama direncimi bir saniye bile incitmeden bekledim. Gençlere örnek olmak şart. Yoksa erken yaşta eğilip bükülürler.

Park yavaş yavaş dolmaya başlıyor. Ellerinde dondurma, çekirdek, karton kahve bardağı olan, ne dedikleri hiçbir zaman anlaşılmayan yorucu canlı topluluğu sarıyor etrafımızı. Çöpleri üzerlerimize fırlatıp atmaktan çekinmeyen arsızlıklarından ben utanıyorum. Onların eğilmeyen gözleri yerine dallarımı eğiyorum. Bazen de yapraklarım aracılığıyla gözyaşı bırakıyorum toprağa. Park, akşama kadar çöplükle dolup taşıyor. Allahtan bazı insanlar gelip temizliyor evimizi, yoksa halimiz ne olurdu bilmem.

Nefesimin daraldığı anlarda, en yakınımnda bulunan ağaçlar kökleriyle şifa oluyor. Yeniden filizleniyorum gelecek günlere. En sevdiğim anlar ise; güneşin doğmasına yakın zamanlar. O saatlerde insan denilen canlı gelip de rahatsızlık veremez bana.

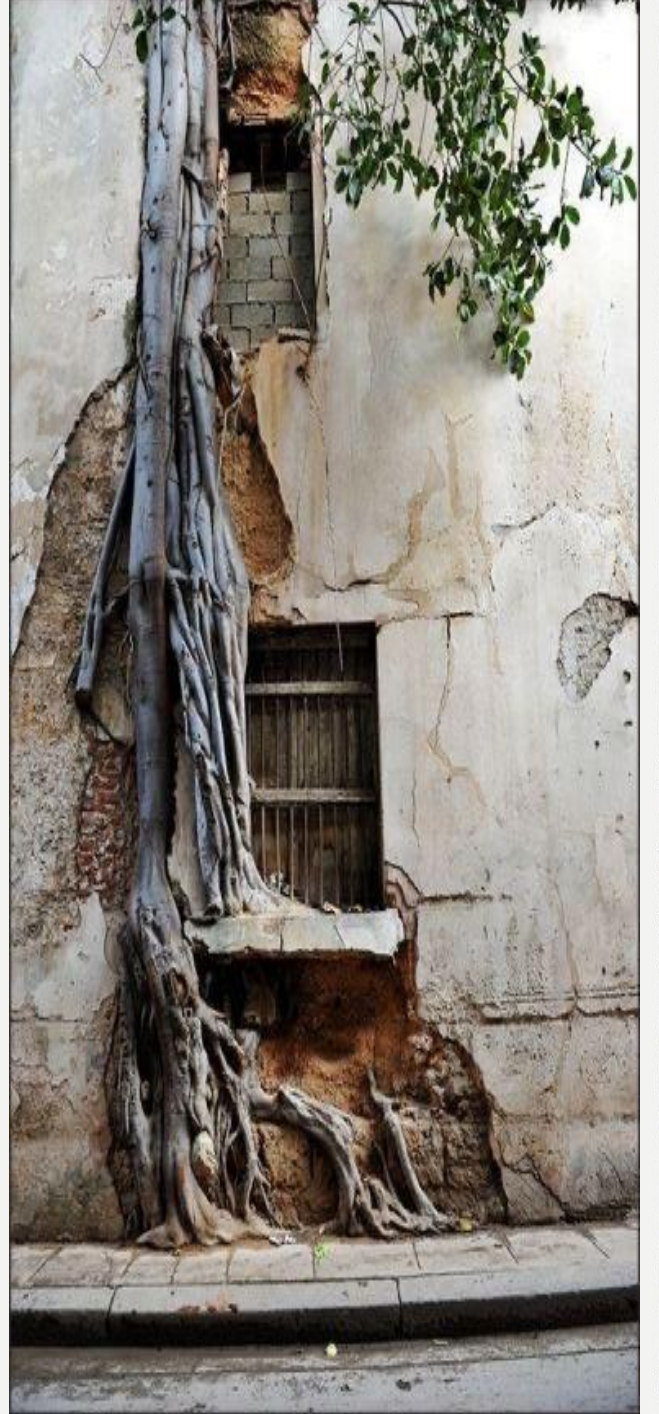
Ama gündüz saatleri oldu mu başlarlar yıkımlarına. Sadece pisletmekle kalsalar bir de ellerinde kesici alet gövdelerimizin üzerlerine şekiller çizerler. Öyle canım yanar öyle sızım sızım sızlar ki köklerim, toprağa tutunmaktan başka bir şey gelmez elimden. Hiç düşünmezler bizlerin de bir canı olduğunu, şu dünya denilen yerde, bir tek kendileri var sanırlar. Kim veriyor onlara bu hakkı? Biz olmasak halleri ne olur? Bir de akılları var diye üstünlük taslarlar kullanmadıktan sonra neye yarar ki akıl?

Hepsi de böyle değil elbette. Bazısı eline kitabını alır sırtını da bana yaslar keyifli bir huzurla geçirir vaktini. O zaman ben de çok mutlu olurum. İnsanlığa faydalı bir hizmet verdiğim için. Bazı çiftler de gelir, dibimde birbirlerine aşk sözcükleri fısıldar. Dinlemez gibi görünsem de çok hoşuma gider. Şu hemen sağ tarafımdaki ağaca söylemek istediklerime tercüman olurlar. Hepimizin korkulu rüyası olanlar bugün yine geldi işte. Yok olup gitmek bir daha hiç kimsenin seni hatırlamayacağını bilmek ürkütüyor. Bir çözüm bulmalı bu işe. Kurtarmalıyım hem kendimi hem de dostlarımı. Bütün gün, saatlerce dolanıp durdular tepemizde. Bizim ufaklık fidanlar duymuş. Beklediğimiz ve hep ürküttüğümüz o an, gelip buldu bizi! Bu gece, son gecemiz. Bir şeyler yapmalı ama ne? Öylece durup sonumuzu beklemek yok olup gitme düşüncesinden daha acı.

Yavaş yavaş hava kararmaya başladı. İlık esen rüzgârın tadını hissetmek; hayatta kalmanın aslında yaşamı ne kadar çok sevdiğimi belki hiç düşünmediğim anlarda bile en umutsuz en çaresiz ve en tükenmiş anlarda bile yaşadığım için kendimi şanslı saydığımı, damarlarımı acıtarak anımsatıyor. Gökyüzünün renklerini, parkın çiçeklerini, toprağın kokusunu, yağmur sularını, çocukların ve kuşların cıvıltısını düşündükçe yaşama isteğim çoğalıyor. Bu çokluk yapraklarımdan başlayıp köklerime varıyor oradan da en yakınimdakilere ulaşıyor.

Puslu geçen gecenin ardındaki sabahın ilk ışıklarıyla siyahlar giyinmiş suretler geliyor yanı başımıza. Hırslı bir zalimlikle gövdelerimizden ayırıyorlar bizi, toprağı incitmeden yapraklarımızdan dökülen gözyaşlarını izleyerek hepimizi birbirimize bağlayan o aidiyete sarılarak yıllardır evimiz dediğimiz yeri terk etmek zorunda bırakılıyor.

Kısa zamanda evimizin yerini, gökyüzüyle yarışma küstahlığını boynunda madalya gibi taşıyan kocaman apartmanlar alıyor. Artık çerçöp atanlar da sırtını bize yaslayanlar da aşk sözcüklerine şahit tutanlar da yok... İnsanların rüzgar estiğinde nazlı nazlı salınışımızı izlediğı, güneşte gölgemize sığındığı, yeşilimizde kaybolduğı, aslında varlığımızla onlara yaşadıklarını hatırlatan bizler, ağaçlar artık yok! Yerimizde sadece duygusu çalınmış yakıcı bir donukluk var. Fakat ne olursa olsun, sonu getirilemeyen asırlık hisleri beyaz duvarların altında filizlenen, cılız yeşillik var.

Geçmişte orta sınıf, eşitlik bayrağı altında devrimler yapmış ve ardından eskisi yıkılır yıkılmaz yepyeni taze bir . tiranlık kurmuştu:

George Orwell.

Arif Mahmut Koçak
KISA ÖYKÜNÜN ASİL KIZI
KATHERİNE MANSFIELD

“ KM’in öyküleri yalnızca sınıf farklılıklarını irdelemez!
Sıklıkla ele aldığı diğer önemli konular ise sanat
sunumunun yeni yöntemlerini, Sigmund Freud’un
psikoanalizini ve çağdaşlarının kaygısı olan modern
dünyadaki belirsizlikleri içerir. ”

Katherine Mansfield (KM) denince akla ilk gelen şey muhtemelen modern öykücülüğün kilit isimlerinden biri olması ve 19. yy. sonları ile 20. yy. başları arasında otuz beş yılı aşmayan kısacık ömründe verdiği çarpıcı öyküleridir. Bohem yaşamı, Yeni Zelanda’dan İngiltere’ye geçtikten sonra hem cinslerine de duyduğu ilgi sanki kendi yaşamında da gelenekselliğe ve var olan düzene bir baş kaldırıyı, isyanı içermektedir. Çok ünlü yazar ve düşünürlerle olan etkileşimini, dostluklarını, Virginia Wolf’un ‘kiskandığım tek yazar’ demesini çoğumuz duymuştur. Ancak beni çarpan özelliklerinden biri de kurmuş oldukları yazar, entelektüel, sanatçı ve filozofları bir araya getiren Bloomsbury grubunda John Maynard Keynes’le de arkadaşlık yapmış olmasıdır. Hani ekonomist dostlarımızın bildiği “mali politikaların” mucidi ve piyasa ekonomisinin kendi haline bırakılmadan, vergi düzenlemeleri yoluyla istikrara kavuşmasını ve devlet müdahalesini savunan Keynes. Belki de bu kadar şaşırılmamak lazım KM’in yolunun Keynes’le kesişmiş olmasına çünkü KM, her zaman öykülerinde sınıf farklılıkları üzerine kafa yormuş, orta üst sınıfların tabandaki insanların çaresizliğine kayıtsız kalmalarına, bir anlamda ekonomik ve sosyal eşitsizliğe ses yükseltmiştir. Hani Alman düşünürler ve Karl Marx bu eşitsizliğe dikkat çekmenin en önemli ismidir de İngilizler pürü pak kapitalisttir ve bu ideolojinin beşiğidir izlenimi ediniz ya, KM “Vay be İngilizlerden de sosyalist en azından sosyal kaygılar taşıyanlar çıkarmış,” dedirtir bize ve ters köşe yapar. KM, edebiyatta modernizm akımının öncülerindendir. Modernizm, Kraliçe Viktorya ve hemen ardından tahta çıkan oğlu Kral Edward dönemlerine damgasını vuran, üst sınıflar hariç yapı sektörü işçilerinin, uşakların ve sanayi çalışanlarının gücünün kaybettirildiği, orta üst sınıfların ‘gösteriş tüketimini’ abartmakta hiçbir sakınca görmediği, Britanya imparatorluğunun üzerindeki güneşin gerçekten de hiç batmadığı bir döneme tepkidir.

Aslında bu optimizm, pozitivizm ve kesinliğe karşı negatif bir yorumdur. KM'in 1. Dünya savaşı sonrası öyküleri ise okuyucularını adeta dış görünüşün aldaticılığını ve her şeyden önce geçici haz ve mutluluğu içeren yaşamın sürekli olamayacağını fark etmeye çağırır.

Bu inceleme yazısında, KM'in Kırmızı Kedi Yayınevi'nde çıkan "Bahçe Partisi" adlı, on beş kıymetli öyküsünün yer aldığı öykü kitabındaki bazı öykülerden özellikle bahsedeceğim. Zaman zaman aynı kitabevinden çıkan "Ah Bu Rüzgâr" adlı kitaptaki öykülerine de, yazarın yazım tekniklerini doğru örneklendirebilmek için, değinmiş olacağım. KM üzerine akademik boyut ve dilde rahatlıkla bir yazı yazılabilir ve yazılmıştır da zaten. Ancak amacım bu incelemeyi bir sohbet havasında yapmak. Yazarın öykü yazım tekniklerini rakamlarla sıraladığım anlarda dahi bu dostane edebiyat sohbet havasına sadık kalmaya çabalayacağım.

Peki KM'e neden "öykünün asil kızı" sıfatını yakıştırdım? Söyleyeyim: KM kısa dönem politikayla uğraşmış bir büyükbabanın oğlu olan ve Yeni Zelanda Merkez Bankası Başkanlığı yapmış bir babanın kızıdır, doğrudur. Artık Türk dizilerinde de kullanılan ve doğrudan İngilizce 'den tercüme edilmiş bir deyiş olan "ağzında gümüş kaşıkla doğmuş" olması da gerçektir. Aslında, bu sosyal sınıfın üyelerine rahatlıkla giydirilen kavramı, yani 'asil' sıfatını, KM böylesi bir babanın kızı olduğu için kullanmıyorum. KM'i biraz öz babasından koparıp, modern kısa öykünün babası sayılan, soylu Anton Çehov'a evlatlık vermem ve onun kızı gibi görmem dolayısıyla. Kısaca, modern öyküye yeni ve zorlu bir virajı daha aldırın asil katkısı için.

Ha bir şey daha: KM'in öyküleri yalnızca sınıf farklılıklarını irdelemez! Sıklıkla ele aldığı diğer önemli konular ise sanat sunumunun yeni yöntemlerini, Sigmund Freud'un psikoanalizini ve çağdaşlarının kaygısı olan modern dünyadaki belirsizlikleri içerir. Bu bağlamda, 1908 yılında Londra'ya taşınmasıyla Kral Edward döneminin seçkin edebi kişileri olan D.H. Laurence ve Virginia Woolf'la "sosyalizm, feminizm, kadınların oy hakkı ve Freudyen psikoloji" gibi konuları tartışmış, bu konuları kendi üslubuyla eserlerinde yansıtmıştır.

Bu aşamada ünlü yazarın yazım tekniklerine kısaca bir göz atsak fena olmaz. Yazarın, okuyucuda belirli etkileri yaratmak amacıyla aşağıdaki teknikleri bir arada ve kararında kullandığını görmekteyiz.

1. Olayların dizilişi-olay örgüsü: (Plot) Yazar yaşamı nesnel şekilde sunmaya gayret eder. Olayların bağlantısını serim, karmaşa, gerilim, zirve ve çözüm olarak düzenli bir uyarılama altında sunan geleneksel olay örgüsünü reddeder. Bunun nedeni, yaşamın bir dizi alakasız olay ve çözümlenmemiş çatışmalar şeklinde var olmasıdır. Ayrıca, yaşam gerçeğin açığa vurulması ve beklenmeyen hadiseler aracılığıyla sürprizler getirmektedir.

Böylece KM, yalnızca ortayı sunan “hayattan kesitler tekniği” kullanır (slices of life technique). Bazen öyküsü “in medias res”, yani olayın ortasında başlar ve kesin bir son veya şiirsel adalet olmadan, açık uçlulukla sona erer. Bu tarz öyküye ortadan veya başka bir yerinde başlama Çehov’un tarzıdır ve KM’in ötesinde, Memduh Şevket Esenal, Sait Faik Abasıyanık, Tarık Buğra ve Sevinç Çokum’un da bu yolu izlediğini bilirsiniz. KM’in tarzında okuyucunun gördüğü şey dizi bağlantısız yaşam hadisesidir. Yazar olaylarının her birinde ne olduğuna odaklanırken, insan etkileşimini gözlemleyen belirli, önemli kısa anlar içindeki: birkaç gün, bir gün, bir gece veya “İlk Balosu” öyküsündeki gibi yalnızca bir gecenin bir kısmını okuyucuya sunar. Bahçe Partisi öyküsünde KM okuyucuları küçük Laura’nın bir bahçe partisi için yapılan büyüleyici hazırlığa duyduğu hayranlıktan alarak, sıklıkla orta sınıf bir çocuğun deneyiminden gizlenen, ölüme ve aşağı sınıfların sefil varoluşuna, hayatın karanlık yanlarının örneklerini ilk kez görüvermesine taşır. “İlk Balosu” öyküsünde ise, Leila’nın ilk balosuyla ilgili heyecanına ve nihayet gençlik ve güzelliğin geçiciliğini anlayışına şahit oluruz. Yukarıdaki, kronolojik olarak ilerleyen öykülerin aksine, Hanımefendinin Hizmetçisi’ (Kitap: Bahçe Partisi) ve ‘Dükkanındaki Kadın’ (Kitap: Ah Bu Rüzgâr) olayların ortasında başlar ve azar azar karakterlerin geçmiş olaylarına ve karakterlerle ilgili belirli konulara ışık tutar. ‘Dükkanındaki Kadın’ öyküsünü ele alırsak üç karakterin uzaktaki bir dükkâna, ki dükkânın sahibi, karakteri ve geçmişi kadının suçlu sırrını ima etmektedir. Olay seyahatin ortasında başlar. KM “hayattan kesitler tekniği” ile okuyucuların öykülerinin anlamını, ilgili edebi teknikleri göz önünde bulundurmalarına dayanarak kendilerinin keşfiyle baş başa bırakarak sonucu olmadan bitirir. Bu süreçte okurlar kendi yorumlarını yaratabilmek için metinle aktif olarak etkileşmek zorundadır.

2. Karakterleştirme: Yazar iki diğer tekniği sıklıkla kullanır: İç monolog ve sahne-dekor. Her iki teknikte karakterin iç dünyasını zarifçe açığa çıkarır.

Tüm karakterlerin, Yeni Zelanda ve Avrupa’da yaşayan İngilizce ana dil konuşuru olduğunu vurgulamalıyım. Yazar, gerçekçi karakterler yaratabilmek için, öykü sahnesini ve sosyal sınıflarını doğru göstermeyi hedeflemekte ve böylece dillerini değiştirmektedir. İngiliz orta sınıfı standart İngilizce konuşurken, Yeni Zelanda kırsalı ve alt sınıfların bazıları standart dışı İngilizce konuşmaktadır. Örneklendirmemiz gerekirse, Dükkanındaki kadın (Dükkanındaki Kadın) alt sınıf bir dil kullanmaktadır. Ayrıca, alt sınıflara özgü gramere aykırı dil kullanma durumuna bir başka örneği, Else’in kız kardeşiyle olan konuşmasında (Oyuncak Bebek Evi-Yukarıda bahsettiğimiz iki kitabın dışında yer alan bir öyküdür) bulabiliriz:

"I seen the little lamp." Doğru gramer kullanımı, "I saw the lamp." veya "I've seen the lamp.", şeklinde olmalıyken öykü sahnesini doğru yansıtmak amacıyla karakter bu şekilde konuşturulmuştur. Son olarak, öykü karakteri yurt dışı bir geziye çıkmışsa, yerel dil konuşmalarda yer almıştır: Küçük dadı (Küçük Dadı) seyahatinde birkaç kelime Almanca sarf etmiştir.

Yeniden karakterleşmede kullanılan iki tekniğe dönmeye ve daha detaylı incelemeye nedersiniz?

2.1 İç monolog: Örneğin Bahçe Partisi kitabındaki 'İlk Balosu' öyküsünde ilk kez baloya giden Leila'nın ikinci kavalyesiyle dansa kalktığı an içinden geçirdiği tümce:

"Parkeler hiç de kötü değil," dedi yeni ses. Acaba söze hep parkelerle mi başlanır? Arkasından "Salı günü Neave'lerin balosuna gelmiş miydiniz?"

Burada Leila'nın psikolojik derinliğine sürükler bizi KM ve ilk kez geldiği baloda, ortamı ısıtmak için kullanılan sözleri keşfetmeye başlayışıyla ilgili iç dünyasını uyarısız, italik harflerle veya tırnak içerisinde kullanmadan "Acaba söze hep parkelerle mi başlanır?" tümcesini aniden verir ve görünür kılar.

2.2. Sahne-dekor: Yine aynı öyküde KM olayın geçtiği balo salonunu da gayet güzel betimlemektedir. Odayı aydınlatan havagazı ile piste fırlamaya hazır insanların psikolojisini vermektedir.

"Odayı büyük, titrek bir havagazı alevi aydınlatıyordu. Bekleyecek hali yoktu o alevin, dans etmeye başlamıştı bile. Kapı yeniden açılıp dışarıdan müzik sesi gelince, tavana doğru kıvrıla kıvrıla yükseldi."

3. Bakış Açısı: Genel hatlarıyla yazar, belirli bir eserdeki amacına uygun bir anlatıcı (bakış açısı) seçmektedir. Anlatıcı, okuyucunun hislerine ve tavrına belirli karakter ve durumlar için rehberlik etmektedir. Anlatıcı türleri KM'de 3 tiptir: İlki 'Birinci tekil şahıs', 'Tanrısal Üçüncü Şahıs' ve üçüncüsü ise 'Sınırlı Üçüncü Şahıs' bakış açısıdır.

3.1 'Birinci tekil şahıs': Bu bakış açısıyla okuyucular anlatıcının muhatabı durumundadır. Anlatılan şey anlatıcının kendi görüşünü, değerlendirmesini ve ön yargılarını içermektedir. Bu kitapta bu anlatıcı türünü bir güzel öyküyle örneklendirmek mümkündür:

'Hanımefendinin Hizmetçisi'. Bir diğer güzel örnek ise aynı yayınevının diğer KM seçkisi olarak yayınlanan kitabındaki 'Dükündeki Kadın' öyküsüdür. Bu kitaba ve 'Hanımefendinin Hizmetçisi'ne dönecek olursak aşağıdaki alıntı bize yeterince fikir verecektir kanısındayım. Bir şey daha! Burada KM okuyucusuyla tam bir interaktif iletişime geçmekte ve adeta okuyucusunu kahramanın yarım kalmış cümlelerini ve boşlukları tamamlamaya davet etmektedir:

... Ah, madam, bazen düşünüyorum da... ne yapardım, eğer.. Ama düşünmenin kimseye yararı yok, değil mi madam? Düşünmek işe yaramaz. Çok sık düşünmem ben. Düşününce de azarlarım kendimi, "Hadi Ellen. Başlama gene aptal kız! Düşünmekten daha iyi bir şey bulamadın mı!"

Yukarıda konuşan sadık hizmetçi öykü boyunca kendi bakış açısını ve hislerini de işe katarak olayları anlatmaktadır. Ancak anlatıcının ne kadar güvenilir olduğuna okuyucu (anlatıcı güvenilir gözükmemektedir) kendi karar verecektir.

'Dükündeki Kadın' öyküsündeyse anlatıcı, bir yabancı olarak kahramanın berbat yaşam şartlarını gözlemlemektedir:

"Tanrım, ne hayat!" diye düşündüm. "Tanrı'nın günü burada, bu yumurcakla, bu uyuz köpekle birlikte yaşamayı düşünün. Bir de ütü yapmak sıkıntısına katlanmayı düşün. Deli, bu kadın gerçekten! Acaba ne zamandır burada yaşıyor-konuşurabilir miyim onu?"

3.2. 'Tanrısal Üçüncü Şahıs' ve 'Sınırlı Üçüncü Şahıs' bakış açılarının birlikte kullanımı, düşünceyi zarifçe sunmayı sağlamaktadır. Örneğin 'Bahçe Partisi' adlı öyküsünde, sınırlı üçüncü şahıs anlatıcı küçük Laura'nın düşüncelerini yansıtırken, tanrısal anlatıcı üst sınıfların fakirleri küçümseyen tavrıyla alay etmektedir. Her iki anlatıcının kararında kullanımı, yalnızca çocuk kahramanın bakış açısıyla verilmesi mümkün olmayan bir düşünceyi okuyucuya aktarabilmektedir. Yukarıda bahsettiğimiz fakli bakış açıları, böylece, okuyucunun bir yandan odaklanılan karakterlerin duygu ve düşüncelerini derinlemesine görmesini sağlamakta diğer taraftan aynı durumun farklı açılardan görülebilmesine imkân tanımaktadır. Öykü boyunca Laura'nın eylemlerine, hislerine, düşüncelerine ve anılarına tanık oluruz ve bu durum 'Sınırlı Üçüncü Şahıs' bakış açısıyla verilir. Fakat öykünün tonu sonlarına doğru değişirken ölü adamı ve ölü'nün nasıl hisseder görüldüğünü betimlemek bize aşağıdaki şekliyle 'Tanrısal Üçüncü Şahıs' anlatıcıyla verilmektedir.

Yatakta genç bir adam yatıyordu, sanki uykundaydı – ağır, derin bir uyku-, uzaklarda, çok uzaklardaymış gibi bir hali vardı. Ah, nasıl da sessiz, rahat! Düş görüyordu. Bir daha hiç uyandırmayın onu. Başı yastığa gömülmüştü, gözleri yumuluydu, göz kapaklarının altında, hiçbir şey görmez olmuşlardı. Bir düşe kapılmış gidiyordu. Bahçe partilerinin, sepetlerin, dantel elbiselerin ne önemi olabilirdi onun için? Bu gibi şeylerden çok uzaktaydı. Görülmemiş bir insandı o, güzel bir insandı. Onlar kahkahalarla gülerlerken, bando çalarken burada böyle inanılmaz bir şey olmuştu. Mutlu... mutlu... Her şey iyi, diyordu uyuyan adamın yüzü. Böyle olması gerekiyordu. Ben memnunum.

Bu anlatıda ölünün artık dünyayla ilgisinin kalmadığı ve Mrs. Sheridan'ın (Laura'nın annesi) partiden kalan artık yiyecekleri küçümseyici ve duyarsız bir tavırla fakir ölünün evine göndermesi anlatılmaktadır. Ölünün aksine, yaşayanlar materyal kaygılar gütmekte ve üstünlüklerini refah düzeylerine ve sınıf farklılıklarına dayandırmaktadırlar.

Burada, yazmayı seven bu uğurda ilerlemeye çalışan arkadaşlarımız için bir konuyu anımsatmak isterim: Bir bakış açısından diğerine geçiş çok ustalıklı yapılması gereken bir konudur. Aynı sahne içinde bir anlatıcıdan diğerine sık sık geçerken ve farklı karakterlerin sesinden anlatma yaparken okuyucunun dikkatini dağıtmamak ve karakterle bağıni koparmamak zorunluluğu ('head hopping' yapmamak), günümüzde sıklıkla vurgulanmaktadır! KM'in bu işi ustalıklı başardığını bu öyküleri okuduğunuzda anlayacaksınız.

4. Sahne-dekor: Sahne genellikle öykünün geçtiği yerdeki zaman ve mekânı içerir. Metnin anlamını yoğunlaştırmasının yanı sıra, okuyucunun hislerini de harekete geçirir. Sahne, KM'in öykülerinde çok dikkatlice seçilmekle birlikte kahramanın psikolojisini yansıtması açısından da vazgeçilmezdir.

Gün Batıyordu. Bizin Yeni Zelanda'da alacakaranlık diye bir şey yoktur. Her şeyin kaba saba görüldüğü, sanki ülkenin vahşi ruhu uzaklara yürüyormuş da her gördüğüne küçümseyerek bakıyormuş gibi, insana ürküntü veren garip bir yarım saat vardır yalnızca.

5. İroni: İroniyi görünüş ve gerçek arasındaki zıtlık ve uyumsuzluk olarak açıklayabiliriz

Görünüşün aldatıcılığına işaret etmek için kullanılan çok önemli bir edebi, sanatsal etki yaratan araçtır. KM'in burada sözünü ettiğimiz kısa öykülerinde iki tip ironi karşımıza çıkmakta; 'durumsal ironi' ve 'dramatik ironi'. **Durumsal ironi** bize karakterin durumunun olması gerektiği ya da beklendiği şekilde sonuçlanmadığını gösterir.

Dramatik ironi seyircinin, öyküde olan şeyleri algılamada 'çift görme' (double vision) durumudur. Bir başka deyişle okuyucular karakterin hatta anlatıcıdan daha fazlasını anlamakta veya görmektedirler. Böylesi bir ironiyi KM'in öyküsü 'Hanımefendinin Hizmetçisinde' görmek olasıdır. Burada Ellen Evans basit ve iyi kalpli bir hizmetçi ve güvenilmez anlatıcı olarak, kendisini ustaca kullanan hanımefendisinin kurbanı olmakta ve kendi evlilik planlarından vazgeçmektedir. Okuyucu bu durumu görürken, saf hizmetçi hanımefendisinin kaprislerine kandığının ve gelecek planlarından el çektirildiğinin bilincinde değildir.

6. Sembolizm: Yazarın öykülerinde ilk bakışta çok açık gözükmez. Yine de KM'in sembolizmi öykülerinde sıkça kullandığını ve temanın yanı sıra karakterleştirmeyi güçlü şekilde desteklediğini görürsünüz.

Bu noktada Müzik Dersi (Kitap: Bahçe Partisi) adlı öyküye, dolayısıyla öykünün kahramanı Miss Meadows'un ruh halinin, çiçekler ve şarkı sözleriyle yetkin şekilde okuyucuya aktarılmasına bakmamız gerekir. KM çiçekleri ve renklerini kaybetmekte olan yaprakları zıtlık olarak, mevsim değişimleriyle birlikte ruh halindeki kaymalar içinde kullanır. Solmakta ve ölmekte olan çiçekler kahramanın umutsuzluğunu yansıtır (nişanlısından aldığı ayrılık havasını veren hüznü). Kendisine mutluluğun simgesi olarak sunulan krizantem çiçeğini görmezden gelir, sandalyesini hazırlayan öğrencisi Mary'nin 32. sayfadaki neşeli parça beklentisi yerine, müzik dersinde öğrencilerinden 14. sayfadaki kederli şarkıyı en duygulu şekilde söylemelerini ister:

Öyle çabuk, ah öyle çabuk solar mutluluk gülleri;

Çok geçmeden boyun eğer güz, kışın kasvetine.

Öyle hızlı! Ah, öyle hızlı geçer müziğin neşeli ölçüsü

Uzaklaşır gider dinleyen kulaklardan

Diğer yandan, sevgilisinden gelen telgraf için müdirenin odasına gidip geldiğinde, sevgilisinin pişmanlık ve birleşme imalarıyla, bir anda "32. Sayfa Mary!" der. Öğrencilerinden kendilerine gelmelerini, hüznü hallerinden sıyrılıp coşkuyla eşlik etmelerini ister. Sarı krizantemi gülümseyen dudaklarını, öğrencilerinden gizleyen bir maske olarak kullanmaktadır:

Bugün elimiz kolumuz çiçeklerle dolu geldi buraya,

Meyve sepetleri, kurdelelerle,

Kutlamak için

7. Dolaylılık (Dolaylı Anlatım): Modern yazarların öykülerini objektif olarak, işin içine kendi yönlendirmelerini açıkça katmadan, okuyucuyu anlamları bulma konusunda özgür bıraktıklarını biliyoruz. Bunun nedeni, anlam ya da gerçeğin 'sınırlı' olmayıp bireyin yorumuna göre şekillendiği varsayımdır. Böylesi bir metin, her şeyi doğrudan anlatmaya kıyasla, okuyucuyu kendine daha fazla dahil etmektedir. Tamamlanmamış bu tür konuşmaları Dükkândaki Kadın öyküsünde bulabileceğimiz gibi aşağıdaki Bahçe Partisi öyküsünün sonunda da buluruz.

"Hayır," diye hıçkırdı Laura. "İnanılmaz bir şeydi. Ama Laurie..." Durdu, kardeşine baktı. "Hayat..." Kekeledi, "Hayat..." Demek istediğini, hayatın ne olduğunu açıklayamıyordu. Zarar yok. Kardeşi anlamıştı.

"Değil mi, canım..." dedi Laurie."

İşte öykünün sonunda KM benim yönetmen koltuğunda sahneden şunu çıkarmamı sağlıyor:

Bahçelerindeki muhteşem parti, alt sokakta, alt sınıfların yaşadığı yerde bir komşularının bir kaza sonucu ölmesine rağmen hız kesmeden devam etmiş ve sonunda da küçük Laura annesinin partiden artan yemekleri bu önemsiz insanlara küstahça göndermesinin aktörü olmuştur. Alt sınıflara çok büyük ilgi duyan küçük Laura, ölü komşusunu ve bir ölüyü ilk defa görmüş, üst sınıfların materyal zenginliğinden tamamen uzakta

huzurla uyuyan komşusundan çok etkilenmiş ve yaşamı sorgulamaya girişmiştir. Ağabeyi Lauri de Laura'nın ne hissettiğinden habersiz, sanki orta sınıflara ait, üstenci bir tavırla Laura'yı anlamış gibi yapmaktadır.

İşte dostlar yukarıdaki detaylı teknik analize de bakarak, KM'i daha bilinçle okuyup nasıl yazdığından esinlenmek ister miydiniz?

Kaynakça:

1. Mansfield, K., (2020) *Bahçe Partisi*. Çev. Şadan Karadeniz. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 3. Basım, 2020
2. Mansfield, K., (2020) *Ah Bu Rüzgar..*. Çev. Şadan Karadeniz. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2. Basım, 2020
1. Chapter 2 MANSFIELD'S SELECTED WORKS: THEMES AND LITERARY TECHNIQUES. (n.d.). Available at: <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2010/6020/9/Chapter2.pdf>.
1. eNotes. (n.d.). *How does Katherine Mansfield use symbols and imagery to depict Miss Meadows's emotional state throughout the story 'The Singing Lesson'?* - eNotes.com. [online] Available at: <https://www.enotes.com/homework-help/how-does-katherine-mansfield-use-symbols-and-1404299> [Accessed 9 Feb. 2023].
1. Wikipedia Contributors (2019). *Edwardian era*. [online] Wikipedia. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Edwardian_era.
2. Wikipedia Contributors (2018). *Thanos*. [online] Wikipedia. Available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Thanos> [Accessed 16 Jul. 2018].
3. www.turkedebiyati.org. (n.d.). *Hikaye (Öykü) Nedir? Türleri, Özellikleri | Türk Dili ve Edebiyatı*. [online] Available at: <https://www.turkedebiyati.org/hikaye-oyku/> [Accessed 9 Feb. 2023].

Ayhan Sarı
ŞİİRLERİMDEKİ SEVDAM

Düşlerimdeydin
Mavi gözlerin
Natürmort tablo gibi
Bir o kadar da canlı
Gökyüzüne asılı
Sen benim "Mona Lisa"m
Bir fırça darbesiyle açardın
Baktıkça doyamazdım
Atardı kalbim heyecanla
Sevdamız için

İrmaklar vardı çağıldayan
Ulu şelaleler aktıkça
Boşaldıkça yeryüzüne
Yüzlerimize bir esinti
Çarpardı serin serin
Hissedince varlığını
Ben "düşünen adam" olurum
Sen düşlenen kadın
Yüreğimdeki meltemler
Güzel günlere eserdi
Sevdamızla beraber

Yağmur yağardı
Üstümüze
Gökkuşağı çıkardı
Rengârenk
Altından geçer
"Singin in the rain"'i söyler
Sen Ginger
Ben Fred olurum
Elimizi uzatır
Gökkuşağından renkleri
Yakalardık
Ve sevdamızı

Müzik kokardı
Yağmurun ardından
Açan çiçeklerde
Bir flüt sesinde
"İlgaz Anadolu'nun"
En yücesiyken
Bir keman sesinde
"Dört mevsim"
Çiçekler açardı
Her birinden toplardık
Sevdamıza

Açardık kitapları
Kütüphaneler doluydu
Romantizmi
En başa koyardık
Okurduk
"Mai ve siyah"
"Kızıl ile kara"
Her biri
Aşkı yazardı
İki kişilik sevdalarda
Görürdük birbirimizi
Dünyada bütün âşıklar
Birdenbire biz olurduk
Sayfalar açardık
Sevdamız için

Zeynep Akkaptan

HİS YIĞINI, KIRMIZI KADIN

Radyoda çalan İspanyolca şarkı soydu beni,
Tüm geceyi üryan gezdim.
Geçtiğim sokaklarda dilencilerden bozuk para çaldım,
Sözlerini bile anlamadığım güftenin kelimelerini saçlarıma bağladım.
Rüzgâr beni öteye savurdu,
Yarına geç kaldım.
Renkli davul seslerinin arasında siyahı gözlerimde buldum.
Yalnızlık şöyle ötede dursun, insansız geçen yelkovanları yüreğime
astım.
Ben kırmızı ruhumla Beyoğlu'nda salınırken, kuşlar mordu.
İnsanlık gündüz düşlerimde,
Bedenimin her zerresine yoktu.
Üryandım ama bakan yoktu,
Ruhsaldım ama çağırın yoktu,
Ben yaktım
Ama onlar her sokak başında vardı.

Ahmet Türkoğlu

GÜNLÜK MESAI

Kilisenin an kulesine konmuş bir martı

İstanbul'u seyrediyor

Max beni görünce yattığı yerden kalkıyor

Başını okşatmak için

Kuyruk sallayarak yanıma geliyor

Kedi yavruları bir köşede yalanarak temizleniyor

Belli ki madam onlara iyi bakıyor

Biliyorum, sevmek için yaklaşısam hemen kaçacaklar

Ne kadar canım istese de

Keyiflerine dokunmuyorum

Şehrin gürültüsünde bođuldu

Sezen Aksu'nun "Gülümse" şarkısı

Göklere yükseldi

Ekmek ve gazete dolu sepetler

Deftere yazıldı borçlar

Bu sefer de ataması çıkmamış

Semra öğretmenin

Altılısı yine yatmış

Kuponları yırtan Turan abinin

Gömleklerinin yakaları eprimiş

Maaş kuyruğundaki emeklilerin
Dip boyası için kamuflâj olmuş
Başörtüsü Zeynep teyzenin
Manava diye çıkmış evden
Ucuz terlikleriyle madam Beatrice
Yine okuldan kaçmış iki âşık liseli
Çok oldu onlar gibi, bir simidi bölüşmeyeli
Bu aylarda boğazda istavrit pek çıkmaz
Ama çok ısrarcı kıyıda kovaları boş balıkçılar
Ne kadar pahalandı akbiller
Elektrikli scooter tepesinde gençler
Herkesin elinde bir akıllı telefon
Üçü beşi geçmez kitap okuyan
Bir türlü şu telefonların
Kulaklıklarıyla konuşanlara alışamadım
Görünce deli sanıyorum
Yolda kendi kendine konuşan
Aynı şarapçı, yine aynı bankta sızmış
Sadık köpeği hemen altında yatıyor
Kâğıt toplayan adama havlamadı bugün
Sahibinin uykusuna ne kadar da saygılı
Eskici el arabasında
Tüplü televizyon taşıyor
Çöp kamyonunun altı delinmiş

Giderken çöp suyundan çizgi çekiyor asfalta
Lahana kokusu geliyor
Her zamanki gibi Karadeniz Apartmanından
Balkonların aksesuarı olmuş
Yeni asılmış çamaşırlar
Yalıların renkli pencerelerinden
Ne güzel, sardunyalara sarkıyor
Kaç gündür lodos aralıksız esiyor
Bayraklar Karadeniz'e uçtu uçacak
Çöp içinde deniz
Kıyılarda denizanalara iç içe geçmiş
Silikon çekilmiş gibi denizin üstüne
Bugün de mesaim bitti
Lodos baş ağrısı yapmadan
Dönmek lazım eve
Annemi arasam mı?
Bir şey lazım mı diye
Aman boş ver
Yine söylenecek eve gidince
Böyle boş boş dolaşıyorum diye
Oysa ne çok işim var benim
Dalıp giderim seyre
Sonra da tek tek
Kaleme alırım böyle

Erbil Boztepe

GİRDAP

Yanılsamaların girdabına düşmüşüm
çırpınışlarım beyhude
çaresizlik ciğerlerime doldukça kendime ağır geliyorum.
Yoruluyor hayallerim
yoruluyor seni sarıp sarmaladığım düşlerim.
Gücümün son direnç noktasındayım.
Birazdan tükenecek
yanılığımın dibini boylayacağım.
Unutulmuş hikayelerin
boynu bükük kahramanları
karşılacak beni.
Birlikte acının rengi altında
yalnızlık şiirleri okuyacağız.
Bulursak ucuzundan köpek öldüren
birkaç kadeh parlatıp
isyanın ayak sesleri eşliğinde kadehi duvarla tanıştıracamız.
Dağılmış parçaların yüreğimize ne kadar çok benzediğinin muhabbetini
yapacağız.
Burada kalmayacak elbet muhabbet.
Sevmelerimizin saflığını
kullanan sömürücülere
çakırkeyif küfürler yollayacağız.
Sonra yüreğimiz kusacak acı dolu zehrini.
Geçiciliğin ferah durağında mola verip.
Diplerin Medusa'sının gözlerine bakıp taşlaşmış yalnızlığa dönüşeceğiz.
Bekleyeceğiz Perseus'un insafını
Olur da severse bizi
Medusa'nın oycak gözlerini...

